

LUNDS
UNIVERSITET

En bild säger mer än tusen ord

En studie i hur tolkning av emotionella ansiktsuttryck påverkas av
stereotypot och stereotyplyft

Fredrik Agvard

Kandidatuppsats VT 2011

Handledare: Una Tellhed

Abstract

Studien avsåg undersöka huruvida stereotypot och stereotyplyft kan ligga bakom att kvinnor visat sig ha högre emotionell intelligens än män (Hall & Matsumoto, 2004). 70 kvinnor och 70 män klassificerade emotionella ansiktsuttryck samt svarade på följdfrågor som bl.a. avsåg mäta vilken bedömningsstrategi de använt sig av. Hälften av männen utsattes för stereotypot och hälften av kvinnorna utsattes för stereotyplyft. Resterande deltagare var kontrollgrupper. Det saknades signifikanta effekter både för manipulationen till stereotypot och stereotyplyft. Möjliga orsaker till detta kan vara en kombination av att testet var för enkelt och att manipulationen var för tydlig. Däremot framkom att stereotypotade män analyserade sina bedömningar av ansiktsuttrycken mer, medan stereotyplyfta kvinnor i större utsträckning litade på intuition.

Innehåll

Introduktion.....	4
Stereotyphot.....	5
Stereotyphot mot dominanta grupper.....	7
Stereotyplyft.....	8
Vilka mekanismer ligger bakom stereotyphot?.....	10
Hur reducera stereotyphot.....	11
Syfte.....	12
Hypoteser.....	13
Metod.....	14
Undersökningsdeltagare och procedur.....	14
Material.....	14
<i>Experimentell manipulation.....</i>	<i>14</i>
<i>Test av medierande variabler och manipulationskontroll.....</i>	<i>15</i>
Procedur.....	16
Resultat.....	17
Stereotyphotseffekten.....	17
Medieringsvariablerna och manipulationskontroll.....	17
Diskussion.....	20
Referenser.....	25
Appendix.....	33

Introduktion

Det sägs att en bild säger mer än tusen ord. Förmågan att avläsa ansiktsuttryck är alltså, enligt ordspråket, mer effektivt än förmågan att tolka verbal information. Att bedöma ansiktsuttryck har genom forskning visat sig vara en stark indikator på hur hög emotionell intelligens (EI) man har (Salovey & Mayer, 1990). EI definieras kortfattat som förmågan att handskas adaptivt med ens och andras känslor. Det innefattar bl.a. förmågan att förstå känslor, reglera känslor och dra nytta av känslor.

En hel del forskning har visat att kvinnor har högre emotionell intelligens än män (Hall & Matsumoto, 2004). Ett exempel på det är Brackett, Mayer och Warners (2004) studie, som även visade att låg EI får olika konsekvenser beroende på om man är man eller kvinna. Män med låg EI visade sig ha sämre relationer och större konsumenter av alkohol och droger än kvinnor med lågt EI. Även Thayer och Johnsen (2000) har visat att kvinnor har högre EI än män, genom ett test som fokuserade på emotionella ansiktsuttryck.

Orsakerna till denna könsskillnad kan tolkas på olika vis. Vissa forskare menar att den kan bero på biologiska aspekter. Reis, Brackett, Shamosh, Kiehl, Salovey och Gray (2007) fann att individer med låg EI har större aktivitet i hjärnan i sociala situationer än personer med hög EI. Att detta skulle vara kopplat till genus är dock endast spekulativt och har inget stöd i forskningen. En annan förklaring till könsskillnaden kan vara att pojkar och flickor uppfostras olika. Flickor socialiseras till att bli bättre på att tolka emotioner, till skillnad från män (Hall & Matsumoto, 2004). En tredje förklaring skulle kunna vara att män inte har lika hög motivation som kvinnor att prestera väl i ett EI-test. Sociala normer i samhället talar helt enkelt om för män att de inte bör vara lika bra som kvinnor på att avläsa emotioner, och har därför lägre motivation än kvinnor att prestera väl på ett sådant test (Ickes, Gesn och Grahams, 2000). Detta är exempel på ett s.k. stereotypot, som innebär att en individ presterar sämre om han är medveten om att det finns en negativ stereotyp om hans ingrupp inom den aktuella domänen (Steele & Aronson, 1995). Skillnaden mellan män och kvinnor i emotionell intelligens har ur den synvinkeln varken med biologi eller med uppfostran att göra, utan är något som uppstår p.g.a. olika faktorer i situationen. Denna studie har som syfte att fördjupa sig i denna teori. Frågeställningen är huruvida män som utsätts för stereotypot presterar sämre på ett test i emotionell intelligens än män som inte utsätts för någon manipulation. För att se ifall motsatt effekt uppkommer för kvinnor, så undersöks även ifall s.k. stereotyplyft leder till att kvinnor presterar bättre på ett test i emotionell intelligens än kvinnor som inte utsätts för någon manipulation.

Stereotypot

Det finns massvis av stereotyper i samhället. En av dessa är att svarta nordamerikaner är underlägsna vita nordamerikaner inom den akademiska världen. För att undersöka huruvida medvetenhet om stereotypen kunde göra att svarta presterade sämre, och på så sätt bekräftade stereotypen, så genomförde Steele och Aronson (1995) flera experiment i mitten på 90-talet. Svarta studenter fick göra svåra tester som på olika sätt mätte intellektuell förmåga. Inför hälften av deltagarna poängterade man deras rastillhörighet, inför andra hälften gjorde man inte det. Resultaten visade i de flesta av experimenten att svarta presterade sämre än vita då man poängterat deras rastillhörighet, men att det inte fanns någon skillnad i kontrollgruppen. Detta ger en fingervisning om att skillnader mellan olika grupper i samhället inte säkert beror på biologi eller social konstruktion. Det skulle även kunna bero på stereotypot, alltså det fenomen som uppstår när man känner oro över att bekräfta en negativ stereotyp om sin ingrupp (Steele & Aronson, 1995).

För att uppleva stereotypot, räcker det dock inte att bara ingå i en grupp som enligt stereotypen anses svag inom domänen. Först och främst måste man vara medveten om att stereotypen existerar. Vuxna är i regel mer medvetna om stereotyper än barn, vilket många forskare funnit intressant. McKown och Weinstein (2003) genomförde t.ex. två experiment som visade att det sker en markant ökning av medvetenhet om kulturella stereotyper mellan åldern 6-11. Denna åldersgrupp var i fokus när Muzatti & Agnoli (2007) undersökte stereotypen som säger att kvinnor är sämre på matematik än män. De jämförde pojkars och flickors medvetenhet om stereotypen samt deras självförtroende inom ämnet matematik. Resultatet visade att det inte fanns någon signifikant skillnad i självförtroende mellan pojkar och flickor i andra och tredje klass, men att pojkar uppvisade större självförtroende än flickor i fjärde och femte klass.

Det måste även framgå för deltagarna att testet har hög kriterievaliditet, d.v.s. att det är ett bra mått på det som ska mätas. Om resultatet på ett matteprov inte påstås indikera vilket slutbetyg man får, så kommer inte stereotypot att uppstå. (Steele, Spencer, & Aronson, 2002). Stereotypotade personer tenderar även att bedöma testets kriterievaliditet olika beroende på hur väl de presterar. Keller (2002) utförde ett mattetest på tjejer, som blev påmindas om könsstereotypen inom matematik. De flesta som presterade dåligt ansåg att testet inte var ett rättvist mått på ens matematiska kunskaper.

Personen i fråga måste dessutom identifiera sig med domänen för att stereotypot ska ge effekt. Alltså, för att en kvinna ska bli stereotypotad av ett matteprov, krävs det att hon är motiverad att prestera väl inom just ämnet matematik. De som lägger ner mycket tid och

samtidigt identifierar sig med domänen är de som löper störst risk att drabbas av stereotypot. (Steele, Spencer, & Aronson, 2002). Stereotypotade tenderar även att uttrycka mindre identifikation med sin ingrupp efter låg prestation. Denna disidentifikation innebär att de i fortsättningen kan behålla sin självkänsla vid eventuella misslyckanden inom domänen, men det innebär också att de inte värderar goda prestationer inom domänen särskilt högt. Identifikation ökar ens möjligheter att i framtiden få jobb inom den aktuella domänen (Hart & Smith 2003). Så även om disidentifikation minskar effekterna av stereotypot, så innebär det också att man mer eller mindre ger upp sin karriär inom domänen. Osborne (1997) visade att det fanns en hög korrelation mellan självförtroende och akademiska prestationer hos både svarta och vita skolelever i årskurs 8. Däremot hade korrelationen sjunkit signifikant i årskurs 12 för de svarta eleverna, vilket indikerar att de disidentifierat sig från det akademiska domänen. Dessutom fann Osborne och Walker (2006) att de svarta skolelever som identifierade sig mest med det akademiska, var de som i störst utsträckning hoppade av skolan vid ett senare skede.

Vidare, uppstår stereotypot endast om man identifierar sig med den aktuella ingruppen. Ju mer man gör det, desto känsligare blir man för att påverkas negativt av stereotypot (Marx, Stapel & Muller, 2005). En kvinna som växt upp i Bolivia, men bott större delen av sitt liv i Sverige, identifierar sig kanske mer som "svensk kvinna" än "latinamerikansk kvinna". Även om det finns en stereotyp att sistnämnda grupp skulle ha låg intelligens, så klarar hon sig undan stereotypot ifall hon aidentifierat sig från gruppen. Graden av gruppidentifikation spelar störst roll när sammanhanget fokuserar mer på gruppens förmåga än den enskilda individens förmåga (Wout, Danso, Jackson & Spencer, 2008).

Stereotyper stärks ju mer misslyckanden förklaras av inre orsaker, istället för yttre. Individer som attribuerar sina prestationer till inre orsaker har s.k. "Internal Locus of Control". Det leder på sikt till att stereotypotade personer ser sig som underlägsna och utan kapacitet inom den aktuella domänen. Motsatsen kallas "External Locus of Control" och innebär att man attribuerar eventuella misslyckanden till yttre omständigheter och på så sätt skyddar sin självbild (Cadinu, Maass, Lombardo & Frigerio, 2006). Koch, Müller and Sieverding (2008) undersökte könsskillnader i Locus of Control genom att ge både män och kvinnor en olöslig uppgift. Antingen fick deltagarna höra att kvinnor tidigare visat sig prestera sämre på uppgiften än män (stereotypot för kvinnor) eller bättre (stereotypot för män) eller så fick de ingen information alls om könsskillnader. Resultatet visade att kvinnor som stereotypotats tenderade att attribuera sina misslyckanden till inre orsaker i större utsträckning än män. "Internal Locus of Control" kan således eventuellt vara en förklaring till

varför kvinnor ofta blir offer för stereotypot.

Självhandikappning är ett annat sätt att reducera stereotypot (Stone, 2002). Det innebär att man medvetet försämrar förutsättningarna att prestera bra, så att man ska ha något att attribuera sina eventuella misslyckanden till. Detta skyddar självkänslan hos individer, eftersom en undermålig insats kommer att kunna förklaras av yttre omständigheter snarare än inre. Ifall man skulle prestera väl trots självhandikappning, så värderas insatsen extra högt eftersom förutsättningarna var dåliga. Stone (2002) är en av många forskare som visat att stereotypotade ofta använder sig av självhandikappning. Han visade att vita skolelever med stort sportintresse tränade mindre inför ett golfstest då det beskrevs mäta "naturlig atletisk förmåga" än om det beskrevs mäta "generell förmåga inom idrott". Detta tros bero på att svarta enligt stereotypen är mer atletiska än vita, och att de sistnämnda därför självhandikappade sig när de blev påmind om det.

Stereotypot kan även resultera i bättre prestationer. Detta kallas för "stereotype reactance" och kan inträffa då stereotypen är tydligt uttryckt samtidigt som personen i fråga håller en hög prestationsnivå inom domänen (Kray, Thompson & Galinsky).

Stereotypot mot dominant grupper

Det mesta av forskningen som gjorts på stereotypot har fokuserat på stigmatiserade grupper i samhället, d.v.s. grupper i samhället som besitter många negativa stereotyper och har lägre status, t.ex. kvinnor och mörkhyade. Det har gjort det svårt att avgöra huruvida stereotypotet uppstår p.g.a. en socialpsykologisk situation, eller om det är ett resultat av att gruppen är stigmatiserad (Crocker, Major & Steele, 1997). Män, som i denna studie fått rollen som stereotypotade, är exempel på en dominant grupp. Runt om i hela världen har män högre löner och besitter högre poster i arbetslivet, utgör majoriteten i det politiska toppspelet och har överlag större makt och högre status (Reskin & Padavic, 1994). Brown och Pinel (2003) visade i sin undersökning att kvinnor lättare faller offer för stereotypot om de är medvetna om sin status som stigmatiserade. Men innebär det att männens maktposition gör män immuna mot stereotypot?

Den lilla forskning som gjorts inom området tyder inte på det. Leyens et al (2000) gjorde ett s.k. "affective processing task" på män och kvinnor, som gick ut på att man skulle bedöma ifall ett ord var affektivt laddat eller inte. För att säkerställa att ud ansåg att ämnet var relevant, så valde de att endast göra undersökningen på psykologistuderande. Hälften av deltagarna blev informerade om att män visat sig vara sämre på testet, en manipulation avsedd att skapa stereotypot hos män. Männerna i denna grupp fick följaktligen även ett signifikant

sämre resultat än kontrollgruppen. En intressant iakttagelse var att män tenderade att klassa fler ord som affektiva än man skulle, vilket författarna tolkade som att de försökte motbevisa stereotypen. Alltså, det var hög motivation snarare än ängslighet som var de olycksbådande ingredienserna i stereotypot. Även McConnell et al (2004) har bevisat mäns känslighet för stereotypot. De fann nämligen att manliga golfspelare puttade sämre när de blev påmind om att kvinnor har bättre närspel.

Båda ovanstående exempel är dock inte helt representativa för hela befolkningen, eftersom de fokuserar på speciella subgrupper; manliga psykologer respektive manliga golfare. Det är däremot Koenig & Eagly (2005) studie, som avhandlade ämnet "social sensitivity", vilket innebär förmågan att korrekt tolka andras affektiva uttryck, såväl verbala som icke-verbala. Det handlade alltså om emotionell intelligens, vilket är en domän som alla människor rör sig inom dagligen och således är ett mer relevant ämne för befolkningen i stort. Testet visade att män som blivit informerade om att kvinnor visat sig vara bättre på det aktuella testet presterade sämre än kontrollgruppen, vilket styrker att även män kan påverkas negativt av stereotypot.

Detta poängterar även att stereotypot är situationsbaserat, och beror varken på personlighetsfaktorer eller att man tillhör en stigmatiserad ingrupp. Alla är på sätt och vis i riskzonen för stereotypot, eftersom alla människor tillhör en eller flera grupper som i sig är kopplad till någon stereotyp. Ens prestation kan alltså variera beroende på vilken situation man befinner sig i (Leyens, Desert, Croizet, & Darcis, 2000). Därav min hypotes att män, trots sin höga status i samhället, kommer påverkas negativt av stereotypen om att kvinnor har högre emotionell intelligens.

Stereotyplyft

När det kommer till stereotyper, har forskningen nästan enbart fokuserat på de negativa effekterna av dem. Dominanta grupper inom en viss domän (t.ex. män inom matematik) har oftast bara använts som kontrollgrupper för att se effekterna av stereotypot i en underlägsen grupp. Den fördel man har av att påminnas av sin ingrupps överlägsenhet inom en viss domän, kallas för stereotyplyft. Det är ett förhållandevis nytt forskningsområde, som behöver undersökas mer (Leyens, Desert, Croizet and Darcis, 2000).

Som namnet antyder, borde stereotyplyft förbättra en individs prestation. Till viss del har forskning även bekräftat det. Walton och Cohen (2003) genomförde en meta-analys som ledde till slutsatsen att stereotyplyft leder till förbättrad prestation i alla sammanhang där man jämförs med negativt stereotyperade människor. Stereotypen om att kvinnor är dåliga på

matte, implicerar även att män är bra på matte (Smith & White, 2002). Det räcker alltså att påminnas om en annan grupps underlägsenhet, ifall det antyder att din ingrupp är överlägsen, för att bli stereotyplyft. Effekterna av stereotyplyft har i forskningen dock inte visat sig lika starka som effekterna av stereotypot (Walton & Cohen, 2003).

Även stigmatiserade grupper har visat sig gynnas av stereotyplyft. Levy (1996) fann att äldre människor som blev påmindas om positiva stereotyper om äldre, som att de t.ex. är klokare, presterade bättre på ett minnestest, än de som inte blev utsatta för den positiva stereotypen. Dock har samma Levy även gjort undersökningar som inte visade någon effekt av stereotyplyft. T.ex. gjorde han ett minnestest på unga studenter som blev påmindas om äldre människors dåliga minne, som inte resulterade i någon signifikant förbättring av prestationen.

Vidare, har det anmärkningsvärt nog även visat sig att stereotyplyft kan resultera i försämrad prestation. Denna risk uppkommer då man tydligt uppmärksammar de positiva förväntningarna som finns på de som, enligt stereotypen, är överlägsna. Beilock och Carr (2001) beskrev det som att man "kvävs under press". Deras prestation försämras eftersom alltför stor uppmärksamhet minskar koncentrationsförmågan (Cheryan & Bodenhausen, 2000). Shih et al (2002) gjorde en undersökning som jämförde prestationerna under subtila respektive tydliga stereotyplyft. Asiatiska studenter fick fylla i ett formulär med fokus på antingen deras fritid (kontrollgrupp), deras etnicitet, utan att direkt koppla det till överlägsenhet inom domänen (subtill stereotypot) eller deras syn på olika stereotyper om asiater (tydligt stereotypot). Därefter gjorde de ett matteprov, som visade att resultaten hos de som blivit subtilt stereotypotade var bättre än både kontrollgruppen och de tydligt stereotypotade. Alltså, för att stereotyplyft verkligen ska resultera i ett *lyft*, bör stereotypen vara mer subtil. Vid alltför tydlig påminnelse om en positiv stereotyp ökar pressen, och ens fokus på uppgiften störs av tankar om att möta positiva förväntningar (Shih, Ambady, Richeson, Fujita & Gray, 2002).

Skillnaderna i hur stereotyplyft påverkar prestationerna i olika sammanhang skulle även kunna förklaras av hur mycket individerna identifierar sig med domänet. Eftersom "domain identification" är relevant för negativa stereotyper, så borde det även vara relevant för positiva stereotyper. Det mesta av forskningen inom stereotyplyft har gjorts på individer med hög domänidentifikation, t.ex. att mattestuderande asiater får göra ett matteprov (Cadinu et al, 2003). Ett undantag är Smith och Johnson (2006), som undersökte män med låg identifikation med matte och datakunskap. Den visade att individer i dominanta grupper med låg domänidentifikation, presterar sämre p.g.a. den positiva stereotypen, vare sig de blir subtilt eller tydligt påmindas om stereotypen. Känslan av att man inte kan möta förväntningarna av en

positiv stereotyp, kan skapa ansvarskänslor för att eventuellt förstöra gruppens positiva rykte inom domänet, och rädsla för att bli straffad för det (Ho, Driscoll & Loosbrock, 1998). Låg identifikation inom en domän som ens ingrupp dominerar, skapar således ännu mer oro än för de med hög identifikation.

Vilka mekanismer ligger bakom stereotypot?

Stereotypot kan förändra en individs motivationella strategi, eller s.k. “regulatory focus”, för att lösa ett problem. Negativa stereotyper framkallar ett “prevention focus”, som innebär att man tar färre risker samt blir mer analytisk och noggrann i sitt sätt att tänka och ta beslut. Positiva stereotyper däremot, framkallar ett “promotion focus”, som genererar ett mer intuitivt tänkande och en vilja att lyckas, snarare än en rädsla för att misslyckas (Higgins, 1998). Seibt och Förster (2004) har gjort några experiment som stärker detta påstående. Ett av experimenten mätte hur snabbt och noggrant män och kvinnor genomförde ett test i “verbal förmåga”, en domän som domineras av kvinnor. Antingen beskrevs testet som ett mått på “verbal förmåga” (kontrollgrupp) eller som ett mått på “verbal förmåga hos män och kvinnor” (experimentgrupp). Precis som förväntat, genomförde kvinnorna testet snabbare och mindre noggrant under stereotyplyft, medan män jobbade långsammare och mer noggrant under stereotypot.

Arbetsminnet jobbar med för stunden relevanta tankar och utgör ett hinder för irrelevanta tankar (Engle, Kane & Tuholski, 1999). Schmader och Johns (2003) gjorde ett test där deltagarnas uppgift var att lösa matematiska problem, samtidigt som de skulle hålla några ord i minnet. Ju fler ord de kunde rapportera när testet var klart, desto större ansågs deras arbetsminneskapacitet vara. Hälften av kvinnorna stereotypotades genom att testet beskrevs mäta “kvantitativ kapacitet”, medan kontrollgruppen blev informerade om att de skulle testa arbetsminnet. Kvinnorna i stereotypotsgruppen kom ihåg signifikant färre ord än de i kontrollgruppen, vilket bekräftar: Stereotypot försämrar arbetsminneskapaciteten och tenderar alltså att minska ens fokus på relevant information. Att arbetsminnet försämras under stereotypot är negativt i de flesta fallen. Matematik är exempel på något som kräver medveten uppmärksamhet och noggranna analyser, och alltså ett fungerande arbetsminne. Men inom idrottens värld finns det många exempel på där arbetsminnet blir ett störande moment som man till stor del försöker undvika. Professionella idrottare ses ofta utföra särskilda ritualer innan de presterar. En höjdhoppare kanske slår sig själv på kinden tre gånger, blundar och visualiserar sitt kommande hopp. En golfspelare kanske göra tre övningssvingar samt lyfter på huvudet två gånger innan hon slår. Dessa återkommande rutiner automatiserar

beteendet samt blockerar negativa tankar och yttre störningsmoment (Moran, 1996). Beilock et al (2006) gjorde en undersökning på manliga golfare, som fick genomföra ett puttningstest. Hälften av deltagarna stereotypotades; de fick höra att kvinnor visat sig vara bättre än män på testet. De presterade även sämre på testet än de som inte blivit utsatta för hot. I ett följande experiment gjorde man precis likadant, men tvingade deltagarna att lyssna på en inspelning och repetera olika ord som sades samtidigt som de utförde testet. I det här fallet så presterade stereotypotsgruppen bättre, troligen p.g.a. att arbetsminnet blev upptaget av den parallella uppgiften, vilket gjorde att puttandet utfördes med hjälp av automatiska processer. Även när det kommer till tolkning av emotionella ansiktsuttryck så är arbetsminnet mer en belastning än en tillgång. Forskning har nämligen visat att bearbetning av icke-verbal information huvudsakligen är en automatisk process (Gilbert, Pelham & Krull, 1988). Detta har bekräftats av Patterson & Stockbridge (1998), som genomförde en undersökning i "social sensitivity". Deltagarna som fick order om att svara intuitivt presterade nämligen bättre än deltagarna som fick order om att reflektera över sina beslut.

Sammanfattningsvis, automatiserade beteenden, som att putta i golf eller bedöma icke-verbala uttryck, bör inte analyseras medvetet. Eftersom automatiserade beteenden inte påverkar arbetsminnet, så störs de inte av det faktum att stereotypot leder till försämrade arbetsminneskapacitet. Trots det, påverkas automatiserade beteenden ändå negativt av stereotypot, eftersom man blir mer analytisk i sin problemlösning.

Hur reducera stereotypot

Genom att belysa och aktivt arbeta med jämlikhetsfrågor, kan man reducera stereotypot. Eriksson och Lindholm (2007) har givit stöd åt detta påstående. De lät män och kvinnor som studerade matte eller kemi som huvudämne göra ett svårt mattetest. Halva gruppen stereotypotades genom att informeras om att resultaten skulle jämföras mellan kön. Andra halvan blev informerade om att testet inte visat några tidigare könsskillnader, och var alltså inte en stereotypotad målgrupp. Resultaten visade intressant nog inga könsskillnader, varken bland de stereotypotade eller icke stereotypotade. En avgörande förklaring tros eventuellt vara att undersökningen ägde rum i Sverige, det land i världen som år 2005 hade störst jämlikhet mellan kön (Lopez-Claros & Zahidi, 2005). Medvetenheten om kvinnors rättigheter och känslan av att ha samhällets stöd gör att svenska kvinnor eventuellt har lättare att ignorera stereotypot än kvinnor från andra länder, där jämlikheten mellan kön är lägre (Eriksson & Lindholm, 2007).

Det finns många olika sätt att förebygga eller reducera stereotypot. Ett sätt är att

förse den stereotypotade gruppen med förebilder. Marx & Roman (2002) genomförde en studie där män och kvinnor gjorde ett och samma matteprov. Halva gruppen hade en manlig lärare medan andra halvan hade en kvinnlig. Resultatet visade att kvinnor presterade sämre än män då läraren var en man, men att män och kvinnor var likvärdiga när läraren var en kvinna. Vidare, kan man reducera stereotypot genom att poängtera att intelligens inte är biologiskt bestämt, utan något man tränar upp under livets gång. Denna teori kallas för "incremental theory" (Dweck & Leggett, 1988). Anledningen till att killar eventuellt skulle vara bättre än tjejer i matematik är p.g.a. att de övat mer, och inte för att de besitter högre kapacitet. Lever man med en sådan tro, så har man större motivation och vilja att kämpa då man står inför utmaningar, även om de utspelar sig inom en domän där deras ingrupp anses underlägsen (Dweck & Sorich, 1999). Tror man däremot att intelligens är något förbestämt som inte kan förändras över tid (s.k. "entity theory"), så ökar risken för att bli negativt påverkad av stereotypot. I en undersökning av Aronson, Fried och Good (2002) fick elever på en skola läsa var sitt brev som äldre elever skrivit till dem. Brevet innehöll antingen uppmuntrande ord om att intelligens är något som växer likt en muskel ju mer man studerar och använder hjärnan, eller så stod det lite fakta om olika sorters intelligens. Några dagar senare blev eleverna ombedda att rapportera hur roligt de tyckte var med studierna och hur mycket de identifierade sig med domänen. Resultaten visade att svarta studenter som fått läsa brevet med muskelliknelsen, kände både mer glädje av att studera, samt hade höjt sina betyg vid terminsslutet nio veckor senare. Även vita studenter som fått läsa om "incremental theory" höjde sig, men inte alls lika mycket som svarta studenter. Anledningen till skillnaden skulle kunna ligga i att svarta är en stereotypotad grupp inom intelligens, och hade mer att vinna av experimentet. Dessutom kan liknelsen mellan intelligens och muskler ha sporrat de svarta studenterna extra mycket, eftersom det finns en stereotyp om att svarta är mer atletiska än vita.

Syfte

Tidigare forskning har visat att män har lägre emotionell intelligens än kvinnor. Syftet med denna studie är att undersöka huruvida denna könsskillnad kan förklaras av stereotypot och stereotyplyft. Å ena sidan undersöks huruvida män som utsätts för stereotypot inom den aktuella domänen, presterar sämre på ett test i emotionell intelligens än män som inte utsätts för stereotypot. Å andra sidan undersöks huruvida kvinnor som utsätts för stereotyplyft inom den aktuella domänen, presterar bättre på ett test i emotionell intelligens än kvinnor som inte utsätts för stereotyplyft.

Vidare, är syftet även att se om stereotypot leder till att män huvudsakligen analyserar sina beslut medan stereotyplyft leder till att kvinnor går mer på intuition. Detta är intressant eftersom uppgiften i EI-testet är att bedöma emotionella ansiktsuttryck, vilket är ett automatisk process. Forskning har visat att stereotypot ofta leder till ett mer analytiskt tänkande, vilket visat sig vara en dålig strategi om man utför ett automatiskt beteende.

Slutligen, är det även av intresse att se vilka faktorer som korrelerar med eventuella effekter av stereotypot och stereotyplyft. Därav undersöks huruvida undersökningsdeltagarna identifierar sig med domänen, huruvida de känner till stereotypen att kvinnor är bättre än män på att tolka känslor samt huruvida de identifierar sig med sin könsgrupp.

Hypoteser

Studien har tre hypoteser. Den ena hypotesen är att män som hotas med stereotypen att män är sämre på att tolka känslor än kvinnor, kommer prestera sämre på ett test i emotionell intelligens, än män som inte utsätts för stereotypot. Den andra hypotesen är att kvinnor som påminns om samma stereotyp, kommer prestera bättre på ett test i emotionell intelligens, än kvinnor som inte utsätts för stereotyplyft. Den tredje hypotesen är att män i stereotypotsgruppen kommer använda en mer analyserande bedömningsstrategi än män i kontrollgruppen, medan kvinnor i stereotyplyftsgruppen kommer använda en mer intuitiv bedömningsstrategi än kvinnor i kontrollgruppen.

Metod

Undersökningsdeltagare

Datainsamlingen ägde rum på Orkanenbiblioteket i Malmö mellan den 22 april-4 maj 2010. Undersökningsdeltagarna, som rekryterades på plats, bestod av 70 män och 70 kvinnor. Deltagarnas medelålder var 25.31 och deras genomsnittliga antal högskolepoäng 142.59. Jag undvek medvetet att genomföra undersökningen på institutionen för psykologi, för att minimera risken att ud på förhand skulle förstå undersökningens egentliga syfte.

Material

Testet i emotionell intelligens bestod av totalt 25 bilder på emotionella ansiktsuttryck, som representerade emotionerna ilska, rädsla, förvåning, glädje, ledsamhet, äckel och neutral. Dessa sju emotioner utgjorde även svarsalternativen till varje bild. Ilska, rädsla, förvåning och neutral representerade vardera fyra bilder, medan glädje, ledsamhet och äckel representerade vardera tre bilder. Bilderna visades i ett automatiskt bildspel på en dator, och varje bild visades i tio sekunder. Undersökningsdeltagarna fick ett häfte, i vilket de kryssade i det alternativ de tyckte stämde överens bäst med varje enskild bild. Bildspelet var i svartvitt och visade såväl manliga som kvinnliga ansikten. 13 av ansiktena var animerade medan resterade 12 ansikten tillhörde verkliga skådespelare. Samtliga bilder är validerade och har använts i tidigare emotionsforskning (Ekman & Friesen, 1976). Den maximala poängen på testet var 25.

Experimentell manipulation. För att göra stereotypotet och stereotyplyftet så starkt som möjligt, så skedde manipulationen i två omgångar. Först i muntlig form, sen i skriftlig form.

Stereotypotsgruppens muntliga instruktioner löd: ”Jag undersöker könsskillnader i något som kallas emotionell intelligens. Forskning har nämligen visat att kvinnor generellt sett har högre emotionell intelligens än män. Jag kommer att testa dig på din emotionella intelligens. Det kommer gå till så att du kommer du att få titta på bilder av emotionella ansiktsuttryck och bedöma dem. Undersökningen är konfidentiell och du kommer att vara anonym. Börja med att läsa instruktionerna noggrant, och säg till mig när du är klar.”

Kontrollgruppens muntliga instruktioner löd: ”Jag gör en studie som undersöker hur människor bearbetar visuell information. Du kommer att få titta på bilder och göra bedömningar av dem. Undersökningen är konfidentiell och du kommer att vara anonym. Börja med att läsa instruktionerna noggrant, och säg till mig när du är klar.”

Stereotypotsgruppens skriftliga instruktioner löd: “Det är välkänt att män inte är lika

bra som kvinnor på att handskas med emotioner. Män har lägre emotionell intelligens (EI), vilket är ett mått på en persons förmåga att handskas med egna och andras känslor, ha relationer och vara empatisk. Att bedöma ansiktsuttryck har genom forskning visat sig vara en stark indikator på hur hög EI man har. Du kommer nu att få se 25 bilder på olika ansiktsuttryck och din uppgift är att ange vilket emotionellt uttryck som passar bäst till bilden. Varje bild visas i 10 sekunder. Du ska endast kryssa i ett alternativ per bild. “

Kontrollgruppens skriftliga instruktioner löd: “Denna studie undersöker hur människor bearbetar visuell information. Du kommer nu att få se 25 bilder på olika ansiktsuttryck och din uppgift är att ange vilket alternativ som passar bäst till bilden. Varje bild visas i 10 sekunder. Du ska endast kryssa i ett alternativ per bild.”

Det sista ud gjorde innan EI-testet började var att kryssa i sin könstillhörighet. Anledningen till att låta ud själva göra det är att de då blir extra påminda om sin könstillhörighet. Detta är ett exempel på en s.k. dubbel manipulation.

Test av medierande variabler och manipulationskontroll. När bildspelet var över och ud kryssat i ett alternativ för varje bild, så avslutades testet med några frågor i skriftlig form. Första frågan undersökte ifall skillnader i resultaten skulle kunna bero på huruvida de svarade med hjälp av en automatisk process (intuition) eller en kontrollerad process (analys). Frågan löd: I din bedömning av ansiktsuttrycken, gick du mest på känsla eller funderade du på vad ansikten uttryckte? Frågan följdes av en likertskala, där 1 betydde “gick på känsla” och 7 betydde “funderade”.

Nästa fråga undersökte hur viktigt ud ansåg att det var med högt EI. Frågan inkluderades eftersom effekterna av stereotypot är som starkast hos personer med stark identifikation med domänen (Steele, Spencer, & Aronson, 2002). Frågan löd: Hur viktigt är det för dig att ha hög emotionell intelligens, d.v.s. att vara bra på att tolka, bedöma och hantera andras känslor? Frågan följdes av en likertskala, där 1 betydde “inte alls viktigt” och 7 betydde “mycket viktigt”.

Ett annat kriterie för att effekten av stereotypot ska uppstå är att personen i fråga känner till den aktuella stereotypen. Detta undersöktes i tredje frågan.

Frågan löd: Vilken grupp anses bäst på att bedöma andras känslor enligt vårt samhälles könsstereotyper? Frågan följdes av en likertskala, där 1 betydde “män är bäst” och 7 betydde “kvinnor är bäst”.

Slutligen, en fråga om identifikation med ingruppen. Marx et al (2005) visade i sin studie att identifikation med den aktuella ingruppen är nödvändigt för att stereotypot ska generera någon effekt. Frågan löd: Hur viktigt är det för dig att skilja på vad som är manligt

respektive kvinnligt? Frågan följdes av en likertskala, där 1 betydde "inte alls viktigt" och 7 betydde "mycket viktigt". 4 utgjorde neutralvärdet.

Procedur

För att stärka validiteten, så undersöktes samtliga deltagare på samma plats (Orkanenbiblioteket i Malmö) och utan yttre störningsmoment, som t.ex. närvarande vänner till ud. Deltagarna undersöktes en åt gången. Innan testet genomfördes blev deltagarna informerade om hur testet skulle gå till samt vad det ämnade att undersöka. Jag nämnde dock inte stereotypot, och undanhöll därmed undersökningens egentliga syfte. Detta följdes av både muntliga och skriftliga instruktioner (se ovan). Det sista de gjorde innan EI-testet startade var att kryssa i sin könstillhörighet. När EI-testet var över och ud kryssat i ett alternativ för varje bild, så svarade de på följdfrågorna som gällde bedömningsstrategi, identifikation med domänen, kännedom om stereotypen samt identifikation med ingruppen. Slutligen fick de fylla i demografisk information om ålder och antal högskolepoäng. När jag samlat in formuläret informerade jag deltagarna om testets verkliga syfte. Ingen deltagare uttryckte något missnöje över testet eller det faktum att jag undanhållit det verkliga syftet under själva experimentet. Deltagarna blev uppmanade att inte berätta för någon om undersökningen under den närmsta tiden. Avslutningsvis bjöds samtliga deltagare på en kaka som tack för deras medverkan.

Resultat

Stereotypotseffekten

Männens medelvärden för antalet rätta svar i EI-testet var 14.63 ($SD = 2.41$) för manipulationsgruppen och 15.54 ($SD = 2.20$) för kontrollgruppen. Kvinnornas medelvärden för antalet rätta svar i testet var 16.06 ($SD = 2.29$) för manipulationsgruppen och 15.74 ($SD = 2.11$) för kontrollgruppen. En tvåvägs ANOVA för oberoende grupper utfördes för att undersöka hypotesen att könsskillnader i EI endast skulle uppstå i experimentgruppen och inte i kontrollgruppen. Resultaten visade dock ingen signifikant interaktionseffekt [$F(1, 136) = 2.60, p = 0.11$] och hypotesen saknade alltså stöd. Huvudeffekten av den experimentella manipulationen var inte heller signifikant [$F(1, 136) = 0.62, p = 0.43$]. Däremot fanns det en signifikant huvudeffekt av kön [$F(1, 136) = 4.57, p = .03$]. Kvinnorna ($M = 15.9, SD = 2.19$) i undersökningen presterade bättre på testet än männen ($M = 15.09, SD = 2.34$). Effektstorleken var dock liten (partial eta squared=.032).

Medieringsvariablerna och manipulationskontroll

Undersökningen innefattade även följdfrågor vars syfte var att se ifall manipulationen hade andra effekter på deltagarna, som i sin tur kan ha påverkat resultatet i EI-testet. Först undersöktes hypotesen att stereotypot leder till ökad användning av en analytisk strategi samt att stereotyplyft leder till en ökad användning av en intuitiv strategi. Männens medelvärden visade 4.37 ($SD = 1.42$) för manipulationsgruppen och 4.00 ($SD = 1.16$) för kontrollgruppen. Kvinnornas medelvärden visade 3.51 ($SD = 1.88$) för manipulationsgruppen och 4.26 ($SD = 1.34$) för kontrollgruppen. En tvåvägs ANOVA för oberoende grupper klargjorde att det fanns en signifikant skillnad mellan grupperna [$F(1, 136) = 5.00, p = .03$]. Effektstorleken var liten (partial eta square = .035). Alltså, män som blev utsatta för stereotypot använde en mer kontrollerad bedömningsstrategi än de män som inte blev stereotypotade, medan kvinnor som blev stereotyplyfta använde en mer automatisk bedömningsstrategi än de kvinnor som inte blev stereotyplyfta. Detta resultat stämde överens med hypotesen. Dock fanns det varken någon huvudeffekt av kön [$F(1, 136) = 1.45, p = 0.23$] eller experimentell manipulation [$F(1, 136) = 0.56, p = 0.46$].

Andra följdfrågan gällde graden av identifikation med domänen. Det fanns ingen hypotes om att någon grupp skulle identifiera sig mer än någon annan. Frågan ställdes för att

se ifall eventuell effekt av stereotypot eller stereotyplyft kan förklaras av graden av domänidentifikation. Männens medelvärden visade 6.11 ($SD = 0.87$) för manipulationsgruppen och 6.09 ($SD = 0.78$) för kontrollgruppen. Kvinnornas medelvärden visade 6.26 ($SD = 0.89$) för manipulationsgruppen och 6.43 ($SD = 0.98$) för kontrollgruppen. En tvåvägs ANOVA för oberoende grupper klargjorde att det inte fanns en signifikant skillnad mellan de olika grupperna gällande hur mycket man identifierar sig med domänen [$F(1, 136) = 0.45, p = 0.50$]. Det fanns inte heller någon huvudeffekt av varken kön [$F(1, 136) = 2.66, p = 0.11$] eller experimentell manipulation [$F(1, 136) = 0.23, p = 0.63$]. Medelvärdet för samtliga deltagare var 6.22 ($SD = 0.88$)

Tredje följdfrågan avsåg mäta medvetenheten om stereotypen hos undersökningsdeltagarna. Det fanns ingen hypotes om att någon grupp skulle vara mer medveten än någon annan. Frågan ställdes för att se ifall eventuell effekt av stereotypot eller stereotyplyft kan förklaras av huruvida man tenderar att känna till stereotypen eller ej. Männens medelvärden visade 5.49 ($SD = 1.04$) för manipulationsgruppen och 5.37 ($SD = 1.09$) för kontrollgruppen. Kvinnornas medelvärden visade 5.69 ($SD = 1.11$) för manipulationsgruppen och 5.86 ($SD = 1.09$) för kontrollgruppen. En tvåvägs ANOVA för oberoende grupper klargjorde att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan de olika grupperna gällande medvetenhet om stereotypen [$F(1, 136) = 0.61, p = 0.44$]. Det fanns ingen signifikant huvudeffekt av varken kön [$F(1, 136) = 3.53, p = .06$] eller experimentell manipulation [$F(1, 136) = 0.24, p = 0.88$]. Medelvärdet för samtliga deltagare var 5.6 ($SD = 1.08$).

Sista följdfrågan avsåg mäta i hur stor grad undersökningsdeltagarna identifierade sig med sin könsgrupp. Inte heller här fanns det någon hypotes om att någon grupp skulle identifiera sig mer än någon annan. Frågan ställdes för att se ifall eventuell effekt av stereotypot eller stereotyplyft kan förklaras av graden av ingruppsidentifikation. Männens medelvärden visade 3.69 ($SD = 1.79$) för manipulationsgruppen och 3.17 ($SD = 1.69$) för kontrollgruppen. Kvinnornas medelvärden visade 2.17 ($SD = 1.44$) för manipulationsgruppen och 2.60 ($SD = 1.46$) för kontrollgruppen. En tvåvägs ANOVA för oberoende grupper klargjorde att det inte fanns en signifikant skillnad mellan de olika grupperna gällande hur mycket man identifierar sig med sin ingrupp [$F(1, 136) = 3.02, p = .08$]. Ingen huvudeffekt av experimentell manipulation ertappades [$F(1, 136) = 0.03, p = 0.88$]. Däremot fanns det en huvudeffekt av kön [$F(1, 136) = 14.80, p < .01$], där man kan utläsa att männen i undersökningen identifierade sig mer med sin ingrupp ($M = 3.43$) än kvinnorna ($M = 2.39$).

Effektstorleken var medelstor (partial eta square = .098).

Diskussion

Studien hade två huvudsakliga hypoteser. Dels att män i manipulationsgruppen skulle prestera sämre på EI-testet än män i kontrollgruppen, eftersom de blivit hotade av stereotypen att kvinnor är bättre än män inom domänen EI. Dels att kvinnor i manipulationsgruppen skulle prestera bättre på EI-testet än kvinnor i kontrollgruppen, eftersom de blivit boostade av stereotypen att kvinnor är bättre än män inom domänen EI. Studien gav dock inget signifikant stöd för huvudhypoteserna, varken för stereotypot eller för stereotyplyft.

Däremot blev det ett signifikant resultat på frågan om huruvida deltagarna huvudsakligen gick på känsla eller använde sin analytiska förmåga för att bedöma ansiktsuttrycken. Alltså, män som blivit upplysta om att kvinnor är överlägsna män på att tolka emotioner, uppgav i större utsträckning att de använt sig av en analytisk strategi i sina bedömningar av ansiktsuttryck, än de män som inte blivit utsatta för manipulationen. Vidare, visade resultatet att kvinnor som blivit upplysta om att de är överlägsna män på att tolka emotioner, i större utsträckning uppgav att de litat på sin intuition i sina bedömningar av ansiktsuttrycken, än de kvinnor som inte blivit utsatta för manipulationen. Detta bekräftar inte bara min hypotes, utan även det man funnit i en del tidigare studier. T.ex. visade Beilock et al (2006) att golfspelare som stereotypot blir mer analytiska i sitt utförande, vilket i sin tur leder till försämrad prestation. Golf är, precis som bedömning av ansiktsuttryck, ett automatiserat beteende, och bör därför inte överanalyseras i utförandet. En kontrollerad strategi i golf gör en mer uppmärksam på potentiella misslyckanden. Det leder till att man bryter ner utförandet i delar istället för att använda sig av rutinmässig automatik. Jag tolkar resultatet i studien i enlighet med detta. Alltså, stereotypot gjorde att männen bröt ner utförandet i delar istället för att se helheten i de emotionella ansiktsuttrycken. De studerade kanske läpparnas lutning och ögonbrynsens avstånd till ögonen enskilt istället för att bara gå på känsla.

Ett problem med självskattningsformulär är att det man upplever själv inte alltid stämmer överens med verkligheten. Hur kan man ta reda på ifall deltagarna verkligen hade rätt i sin bedömning huruvida de använde sina automatiska eller kontrollerade processer? Ett förslag är att man, istället för att ha ett automatiskt bildspel, ger deltagarna obegränsat med tid på testet och mäter hur lång tid de tar på sig. Lång betänketid skulle på så sätt innebära en kontrollerad process medan kort betänketid skulle innebära en automatisk process. Nackdelen med att göra testet utan tidspress är dock att vissa deltagare kanske har bråttom och fyller

därför i formuläret så snabbt som möjligt, medan vissa deltagare inte känner någon tidspress alls och därför tar god tid på sig. Operationaliseringen skulle således ha låg validitet, eftersom den beroende variabeln (tiden) löper hög risk att påverkas av yttre faktorer. Ett sätt att minska risken hade kunnat vara att låta testet föregås av en fråga i stil med: "Känner du dig stressad just nu?". Operationaliseringen skulle således endast vara valid för deltagarna som svarar "nej" på frågan. Ett annat alternativ skulle kunna vara att istället för att ha ett automatiskt bildspel med 10 sekunder per bild, låta ut byta bild manuellt och ha 4 minuter på sig att klassificera samtliga ansiktsuttryck. Detta skulle öka risken för att stereotypotade deltagare inte hinner klassificera lika många ansiktsuttryck som kontrollgruppen och således få sämre resultat, förutsatt att stereotypotade ut blir mer analyserande. Man skulle även kunna göra en mätning på deltagarnas ögonrörelser för att se om stereotypotade fokuserar mer på olika detaljer medan icke stereotypotade flackar mindre med blicken.

En annan förklaring till resultatet i första följdfrågan, skulle kunna vara att stereotypotade personer möjligtvis försöker motbevisa stereotypen. Oswald & Harvey (2000) drog denna slutsats då stereotypotade deltagare i deras studie visat sig ta itu med fler problem i uppgiften än deltagare i kontrollgruppen. Denna extra ansträngning tolkades som ett försök att motbevisa stereotypen. Steele, Spencer, & Aronson (2002) fann att hög identifikation med domänen och stark motivation leder till sämre prestation hos stereotypotade individer. För framtida studier skulle det vara intressant att fördjupa sig i vad motivationen grundar sig i. Är det just viljan att motbevisa en stereotyp eller kan det finnas andra anledningar? Och kan det finnas motiveringar som rent av genererar högre prestationer även för stereotypotade personer?

Denna frågeställning leder mig över till resultatet i fråga 2, nämligen "Hur viktigt är det för dig att ha hög emotionell intelligens, d.v.s. att vara bra på att tolka, bedöma och hantera andras känslor?". Resultatet på frågan visade inga gruppskillnader; både kvinnor och män, stereotypotade som icke stereotypotade, påstod sig tycka att emotionell intelligens var väldigt viktigt. Eftersom män visade hög identifikation med domänen, så borde risken för stereotypotseffekt vara hög. Den höga identifikationen skulle dock kunna bero på social önskvärdhet. D.v.s. man svarar att det är viktigt med EI eftersom man enligt en eventuell norm bör tycka att det är viktigt med EI, oberoende av vad man egentligen tycker själv. Den höga identifikationen skulle även kunna vara ett resultat av att testet var för enkelt, och att de därför inte behövde avidentifiera sig med domänen för att bevara sin självkänsla. För att se om manipulationen och testet förändrat de stereotypotade deltagarnas identifikation med

domänen, skulle man kunna ställa frågan både före och efter testet.

Tendensen att män har lägre emotionell intelligens i andra studier (Hall & Matsumoto, 2004) kan möjligtvis bero på att det finns en förväntan om att män inte bör vara bra på att tolka emotioner. Alltså inte bara en deskriptiv stereotyp, utan även en normativ stereotyp. Prentice och Carranza (2002) fann i sin studie att uttrycka emotioner och vara känslig är domäner som anses mer attraktiva och önskvärda för kvinnor än för män. Det skulle således kunna vara av social önskvärdhet för män att anse sig tycka EI är viktigt, men tabu att agera ut känslor och, om inte tabu, så i alla fall mindre viktigt att ha hög EI än vad det är för kvinnor.

Frågan som skulle mäta uds medvetenhet om stereotypen att kvinnor har högre EI än män visade ingen signifikant skillnad mellan de olika grupperna. Däremot framkom en generell medvetenhet om stereotypen. Resultatet på frågan blev ju dock, i de manipulerade deltagarnas fall, påverkat av att de i introtexten fått läsa att forskning visat att kvinnor har mycket högre emotionell intelligens än män. Men eftersom även icke manipulerade deltagare visade sig vara medveten om stereotypen, är det mest troligt att stereotypen helt enkelt är så välkänd att alla känner till den.

Frågan som ämnade undersöka huruvida ud identifierar sig med den aktuella ingruppen (d.v.s. kön) gav inget signifikant resultat. Att stereotypotade män inte visade lägre identifikation med sin ingrupp än kvinnorna, trots att de precis blivit stereotypotade, skulle kunna bero på deras höga status i samhället. Tack vare den påverkas inte män nämnvärt av att de är dåliga på att tolka emotioner, eftersom denna stereotyp inte är försedd med något stigma. Att kvinnorna i experimentgruppen visade låg identifikation kan vara en möjlig orsak till att effekten av stereotyplyft uteblev. Det kan även vara ett resultat av att kvinnor, som stigmatiserad grupp, medvetet försöker minimera vikten av könstillhörighet. Följdfrågan "Hur viktigt är det för dig var som är manligt och kvinnligt" skulle därför kunna ha ställts på ett mer implicit sätt, t.ex. genom att be ud skatta hur viktigt de tycker det är att kvinnor och män besitter olika egenskaper som enligt stereotypen anses manliga respektive kvinnliga. På så sätt skulle man förmodligen få mer instinktiva svar och minimera risken för social önskvärdhet.

Det framkom som sagt ingen signifikant effekt av varken stereotypot eller stereotyplyft i studien. Detta trots att både män och kvinnor förändrade sina bedömningsstrategier i linje med hypotesen och att det fanns en generell medvetenhet om stereotypen. Detta skulle kunna bero på en rad olika orsaker. Även om stereotypen att män är underlägsna kvinnor inom EI är välkänd, så är det ändå inget som rubbar deras makt och status i samhället. Visserligen har forskning visat att även icke stigmatiserade grupper är

mottagliga för stereotypot. Men risken att de ska påverkas negativt kan möjligtvis minska eftersom stereotypen om EI inte försedd med något stigma i sig.

En faktor som kan tänkas ligga bakom den uteblivna effekten av stereotyplyft är att manipulationen var för tydlig och på så sätt satte för stor press på kvinnorna. Istället borde deltagarna i experimentgruppen utsatts för en subtil manipulation, eftersom det enligt forskning visat sig vara det bästa sättet att få en effekt av stereotyplyft (Shih, Ambady, Richeson, Fujita & Gray, 2002). Faktum är att många kvinnor i undersökningen uppgav att de blev nervösa efter att de fått läsa och höra instruktionerna. Man skulle t.ex. kunna strunta i att berätta om stereotypen och endast skriva att det handlar om emotionell intelligens. På så sätt skulle dessutom följdfrågan rörande medvetenheten om stereotypen hållas opåverkad av informationen man ger innan testet. Alternativt kan man låta utläsa en kortare artikel om ämnet som belyser könsskillnaden subtilt. Risken med det är dock att männen i experimentgruppen kanske inte aktiverar stereotypen ifall de inte utsätts för en explicit manipulation. Men eftersom mitt test inte genererade en signifikant effekt av stereotypot, så skulle det vara intressant att även undersöka vilken effekt som ett subtilt stereotypot skulle få.

Eftersom det finns fler mekanismer som ligger bakom stereotypot, så skulle man kunna ha med fler följdfrågor. Man skulle exempelvis kunna fråga huruvida utlärarna upplevde testet som ett rättvist/diagnostiskt mått på emotionell intelligens. Det är en väsentlig fråga eftersom utlärarnas upplevelse av hög kriterievaliditet på testet är en förutsättning för att stereotypot ska ge effekt (Steele, Spencer, & Aronson, 2002). En annan intressant aspekt för framtida forskning är vilken inverkan individens regulatory focus har på stereotypot och stereotyplyft. Män ville i större utsträckning få reda på sina individuella resultat efter undersökningen och verkade mer tävlingsinriktade, vilket skulle kunna vara tecken på promotion focus. Även faktumet att män i stereotypotssituationer visat tendens att försöka motbevisa stereotypen skulle kunna tolkas som promotion focus. Däremot uttryckte många kvinnor en rädsla för att misslyckas när jag berättade att deras ingrupp enligt forskningen är bättre på att hantera emotioner än män. Det skulle vara intressant att undersöka om detta skulle kunna vara ett resultat av prevention focus. Man skulle även kunna fråga deltagarna ifall de tyckte testet var svårt. Tidigare studier har nämligen visat att stereotypot endast uppstår ifall utlärarna upplever testet som svårt (Spencer, Steele & Quinn, 1999). Det är således tänkbart att detta test inte var tillräckligt svårt. För att göra testet svårare skulle man kunna använda fler emotioner, t.ex. beslutsamhet och avundsjuka. Alternativt borde man ha använt exakt samma test som i de studier där man funnit

könsskillnader förut. Vidare, hade testet förmodligen blivit svårare om det bestått av dynamiska ansiktsuttryck istället för statiska. Vissa ansiktsuttryck i studien var överdrivet uttrycksfulla. Istället skulle man kunna visa kortare filmklipp där uttrycksfulla skådespelarnas emotioner. På så sätt får ut även ta kroppsspråk och kanske även interaktionen med andra personer i beaktning. Det hade även varit intressant att mäta ifall män och kvinnor har lika lätt att bedöma emotioner vare sig de försöker tolka en man eller en kvinna. Genom att göra en mer omfattande operationalisering av EI, ta in fler aspekter och "utvidga känslspektrat", så tror jag man ökar möjligheterna att få en signifikant effekt av stereotyp.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det i min undersökning uppkom en könsskillnad i hur bra människor är på att tolka emotioner, vilket bekräftar både stereotypen och det man funnit i tidigare studier. Könsskillnaden uppstod dock inte bara under stereotyp, men eftersom medelvärdena gick i riktning med hypotesen så anser jag det lämpligt att fortsätta forska inom detta område. Jag finner det extra angeläget med tanke på att medvetenheten om stereotyper ökar markant redan i åldern 6-11 (McKown & Weinstein, 2003). Detta i kombination med att stereotypade individer presterar sämre då de lägger ner tid och motivation inom domänen, leder t.ex. till att många unga tjejer slutar intressera sig för naturvetenskapliga ämnen redan som barn. Genom mer forskning kan vi enklare motverka de skadliga effekterna av stereotyp, vilket på sikt leder till ett mer jämställt samhälle.

Referenser

Aronson, J., Fried, C. B., & Good, C. (2002). Reducing the Effects of Stereotype Threat on African American College Students by Shaping Theories of Intelligence. *Journal of Experimental Social Psychology, 38*, 113-125.

Beilock, S. L., & Carr, T. H. (2001). On the fragility of skilled performance: What governs choking under pressure? *Journal of Experimental Psychology: General, 130*, 701–725.

Beilock, S. L., Jellison, W. A., Rydell, R. J., McConnell, A. R., & Carr, T. H. (2006). On the causal mechanisms of stereotype threat: Can skills that don't rely heavily on working memory still be threatened? *Personality and Social Psychology Bulletin, 32*, 1059–1071.

Brackett, M. A., Mayer, J. D., & Warner, R. M. 2004. Emotional intelligence, and its relation to everyday behavior. *Personality and Individual Differences, 36*, 1387-1402.

Brown, R. P., & Pinel, E. C. (2003). Stigma on my mind: Individual differences in the experience of stereotype threat. *Journal of Experimental Social Psychology, 39*, 626–633.

Cadinu, M., Maass, A., Lombardo, M., & Frigerio, S. (2006). Stereotype threat: The moderating role of locus of control beliefs. *European Journal of Social Psychology, 36*, 183-197.

Cadinu, M., Maass, A., Frigerio, S., Impagliazzo, L., & Latinotti, S. (2003). Stereotype threat: The effect of expectancy on performance. *European Journal of Social Psychology, 33*, 267–285.

Cheryan, S., & Bodenhausen, G. V. (2000). When positive stereotypes threaten intellectual performance: The psychological hazards of "model minority" status. *Psychological Science, 11*, 124–132.

11, 399-402.

Crocker, J., Major, B., & Steele, C. (1998). Social stigma. In D. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology* (Vol. 2., pp. 504-553). Boston: McGraw-Hill

Dweck, C. S., & Leggett, E. (1988). A social-cognitive approach to motivation and personality. *Psychological Review*, 95, 256-273.

Dweck, C. S., & Sorich, L. (1999). Mastery-oriented thinking. In C. R. Snyder (ed.), *Coping* (pp. 232-251). New York: Oxford University Press.

Ekman, P., & Friesen, W. V. (1976). Pictures of Facial Affect. Palo Alto: Consulting Psychologists Press.

Engle, R. W., Kane, M. J., & Tuholski, S. W. (1999). Individual differences in working memory capacity and what they tell us about controlled attention, general fluid intelligence, and functions of the prefrontal cortex. In A. Miyake & P. Shah (Eds.), *Models of working memory: Mechanisms of active maintenance and executive control* (pp. 102–134). New York: Cambridge University Press.

Eriksson, K., & Lindholm, T. (2007). Making gender matter: The role of gender-based expectancies and gender identification on women's and men's math performance in Sweden. *Scandinavian Journal of Psychology*, 48, 329-338.

Gilbert, D. T., Pelham, B. W., & Krull, D. S. (1988). On cognitive busyness: When person perceivers meet persons perceived. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 733–740.

Hall, J. A., & Matsumoto, D. (2004). Gender differences in judgments of multiple emotions from facial expressions. *Emotion, 4*, 201-206.

Hart, T., & Smith, J. L. (2003, May). Gender-related stereotype threat: Are men affected too? *Paper presented at the annual meeting of the Denman Undergraduate Research Forum, Columbus, OH.*

Higgins, E. T. (1998). Promotion and prevention: Regulatory focus as a motivational principle. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 30, pp. 1–46). San Diego, CA: Academic Press.

Ho, C. P., Driscoll, D. M., & Loosbrock, D. (1998). Great expectations: The negative consequences of falling short. *Journal of Applied Social Psychology, 28*, 1743–1759.

Ickes, W., Gesn, P. R., & Graham, T. (2000). Gender differences in empathic accuracy: Differential ability or differential motivation? *Personal Relationships, 7*, 95-109.

Keller, J. (2002). Blatant stereotype threat and women's math performance: Self-handicapping as a strategic means to cope with obtrusive negative performance expectations. *Sex Roles, 47*, 193–198.

Koch, S. C., Müller, S. M., & Sieverding, M. (2008). Women and computers. Effects of stereotype threat on attribution of failure. *Computers & Education, 51*, 1795-1803.

Koenig, A. M., & Eagly, A. H. (2005). Stereotype threat in men on a test of social sensitivity. *Sex Roles, 52*, 489-496.

Kray, L. J., Thompson, L., & Galinsky, A. (2001). Battle of the sexes: Gender stereotype confirmation and reactance in negotiations. *Journal of Personality and Social Psychology, 80*,

942–958.

Levy, B. (1996). Improving memory in old age through implicit self stereotyping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 1092-1107.

Leyens, J.-P., Desert, M., Croizet, J.-C., & Darcis, C. (2000). Stereotype threat: Are lower status and history of stigmatization preconditions of stereotype threat? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 1189–1199

Lopez-Claros, A. & Zahidi, S. (2005). *Women's Empowerment: Measuring the Global Gender Gap*. Geneva: World Economic Forum.

Marx, D. M., & Roman, J. S. (2002). Female role models: Protecting women's math test performance. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1183-1193.

Marx, D. M., Stapel, D. A., & Muller, D. (2005). We can do it: The interplay of construal orientation and social comparison under threat. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 432-446.

McConnell, A. R., Beilock, S. L., Rydell, R. J., Jellison, W. A., & Carr, T. H. (2004). Stereotype threat: Is it always a threat on working memory capacity? *Poster presented at the Annual Meeting of the Society for Personality and Social Psychology*, Austin, TX.

McKown, C., & Weinstein, R. S. (2003). The development and consequences of stereotype consciousness in middle childhood. *Child Development*, 74, 498-515.

Moran, A.P. (1996). *The psychology of concentration in sports performers: A Cognitive analysis*. East Sussex, UK: Psychology Press

Muzzatti, B., & Agnoli, F. (2007). Gender and mathematics: Attitudes and stereotype threat

susceptibility in Italian children. *Developmental Psychology*, 43, 747-759.

Osborne, J. W. (1997). Race and academic disidentification. *Journal of Educational Psychology*, 89, 728-735.

Osborne, J. W., & Walker, C. (2006). Stereotype threat, identification with academics, and withdrawal from school: Why the most successful students of colour might be the most likely to withdraw. *Educational Psychology*, 26, 563-577.

Oswald, D. L., & Harvey, R. D. (2000-2001). Hostile environments, stereotype threat, and math performance among undergraduate women. *Current Psychology: Developmental, Learning, Personality, Social*, 19, 338-356.

Patterson, M. L., & Stockbridge, E. (1998). Effects of cognitive demand and judgment strategy on person perception accuracy. *Journal of Nonverbal Behavior*, 22, 253-263.

Prentice, D.A., & Carranza, E. (2002). What women and men should be, shouldn't be, are allowed to be, and don't have to be: The Contents of prescriptive gender stereotypes. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 269-281.

Reis, D. L., Brackett, M. A., Shamosh, N. A., Kiehl, K. A., Salovey, P., & Gray, J. R. (2007). Emotional Intelligence predicts individual differences in social exchange reasoning. *NeuroImage*, 5, 1385-1391.

Reskin, B. F., & Padavic, I. (1994). Women and men at work. Thousand Oaks, CA: Pine Forge.

Salovey, P., & Mayer, J. D. 1990. Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211.

Schmader, T., & Johns, M. (2003). Converging evidence that stereotype threat reduces

working memory capacity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 440-452.

Seibt, B., & Förster, J. (2004). Stereotype threat and performance: How self-stereotypes influence processing by inducing regulatory foci. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 38-56.

Shih, M., Ambady, N., Richeson, J. A., Fujita, K., & Gray, H. M. (2002). Stereotype performance boosts: The impact of self-relevance and the manner of stereotype activation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 638-664.

Smith, J. L., & White, P. H. (2002). An examination of implicitly activated, explicitly activated, and nullified stereotypes on mathematical performance: It's not just a woman's issue. *Sex Roles*, 47, 179-191.

Smith, J.L., & Johnson, C.S. (2006) A Stereotype Boost or Choking Under Pressure? Positive Gender Stereotypes and Men Who Are Low in Domain Identification. *Basic and applied social psychology*, 28(1), 51-63

Spencer, S. J., Steele, C. M., & Quinn, D. M. (1999). Stereotype threat and women's math performance. *Journal of Experimental Social Psychology*, 35, 4-28.

Steele, C. M., & Aronson, J. (1995). Stereotype threat and the intellectual test performance of African Americans. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 797-811.

Steele, C. M., Spencer, S. J., & Aronson, J. (2002). Contending with group image: The psychology of stereotype and social identity threat. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 34, pp. 379-440). New York: Academic Press

Stone, J. (2002). Battling doubt by avoiding practice: The Effect of stereotype threat on self-handicapping in white athletes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1667-1678.

Thayer, J., & Johnsen, B. H. (2000). Sex differences in judgement of facial affect: A multivariate analysis of recognition errors. *Scandinavian Journal of Psychology, 41*, 243-246.

Walton, G. M., & Cohen, G. L. (2003). Stereotype lift. *Journal of Experimental Social Psychology, 39*, 456-467.

Wout, D., Danso, H., Jackson, J., & Spencer, S. (2008). The many faces of stereotype threat: Group- and self-threat. *Journal of Experimental Social Psychology, 44*, 792-799.

